

УДК [028.17 : 808.55] : 37.091

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2024-108-1-109-118>

ТЕАТРАЛЬНЕ АУДІАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Є. В. Миропольська

ORCID 0000-0001-9570-5641

Н. Є. Миропольська

ORCID 0000-0002-7469-5111

Стаття пропонує оновлення естетико-виховного процесу учнівської молоді з використанням аудійної театральної комунікації. Окреслено коло проблем, що потребують негайного вирішення. Серед них: домінування візуальних медіа над текстуальними і, звідси, мовленнєва небалістськість, що шкодить позитивному спілкуванню і способу взаємодії між людьми, примітивізація сприйняття та мислення.

Припускається, що одним з потужних засобів подолання цієї картини може стати аудіомедіапростір, зокрема аудіальна театральна комунікація, що спирається на такі засоби виразності, як голосові контрасти, відтінки, напівтони тощо, сприяючи учням почути через голос людину, її долю, і творчо реалізувати цінності справжнього життя.

На прикладах вперше розробленої інтеграції театрального аудіомистецтва в урок старшої школи представлено варіанти створення атмосфери мистецького спілкування учнів, що налаштовують на сприйняття і вироблення власного ціннісно-естетичного самовизначення.

Ці шляхи передбачають слухання і можливість самому брати участь у створенні аудіального театрального продукту на матеріалі вивчення мистецтва європейського культурного регіону. Запропоновано творчі завдання, розраховані на наслідувальну та інтерпретаційну діяльність учнів в процесі індивідуальної колективної театральної творчості.

Ключові слова: аудіальна театральна комунікація, аудіомедіапростір, аудіотеатр, естетичне виховання, театральне аудіальне мистецтво, учнівська молодь.

Постановка проблеми у загальному виді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Новий контекст соціального

життя, викликаний сьогоднішньою драматичною ситуацією в Україні, вимагає оновлення виховного процесу на фундаменті духовних настанов внутрішнього існування людини, серед яких на перший план виступають розвиток світоглядного та почуттєвого досвіду, любов до Батьківщини. Саме такі концептуальні орієнтири у межах конкретних історичних періодів звучать як у творах видатних мислителів, так і в найкращих надбаннях **драматичного мистецтва**, що вивищують людину, яскраво втілюючи думки щодо життя в усій багатоскладності та багатоманітті. Але це відбувається тільки в тому випадку, якщо сенсорні рівні тексту знайдуть відгук, а отже і підготують перехід учнів до сприймання слова не як денотативного нейтрального позначення, а як слова, що піде «між людьми» (Шевченко, 1963, с. 419). І тут позитивну роль ймовірно може зіграти **аудіомедіапростір**, затребуваний сьогодні молоддю чи не найбільше: постійне носіння навушників стало дуже комфортним для її психофізичного стану.

Передбачаємо, що через заповнення аудіоєфіру хоча б частини натхненною мовою аудіокниги чи аудіотеатру, учень зможе наблизитись до пізнання широкого кола смисложиттєвих проблем шляхом мимовільного переживання тих же емоцій, які він спостерігає у героїв творів, що викличе здатність проникнення у внутрішній світ іншої людини і пізнання її душевного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день означена тематика ще не стала ключовою. Переважна більшість робіт абсолютизує технократичний підхід до проблеми виховання, а цифровий дискурс привів практично до зникнення гуманітарного аспекту, пов'язаного з сферою людської чуттєвості, до «повного змішування реального та віртуального світу» (Шинкаренко, 2020, с.190).

Огляд ключових слів останніх за часом статей на естетично-виховну тематику (*віртуальна комунікація, комунікативна компетентність, включення в діяльність, економічний стиль спілкування, графічні об'єкти* тощо) не настроює на зустріч з об'єктами краси.

Навіть в циклі такого навчального предмета, як «Мистецтво», на перший план виступає проблема «ефективного комуніканта», «опанування значної кількості інформації», «технологічна карта уроку» і т.п.

За останні роки праць стосовно безпосередньо використання аудіомедійного простору в галузі театрального мистецтва в рамках занять естетичного циклу не знайдено. Є дуже цікаві напрацювання, присвячені театру у мікрофона і загалом радіомистецтву (Л. Недін) та використанню медіатехнологій для запису власного виконання шляхом застосування програм, пов'язаних із семплованням, обробкою звуку аби створити одній

людині дуєтне чи ансамблеве звучання (А. Тормахова), що, на нашу думку, може стати дуже перспективним і популярним явищем у стінах навчального закладу.

Виділення раніше не вирішених частин дослідження проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проаналізувавши відповідність рекомендованих для вивчення у старшій школі драматичних творів меті естетичного виховання, свідчимо, що більшість завдань до них (а їх загато) скерована на розвиток суто інформаційної сфери дитини. Про такі обов'язкові показники у сприйманні творів мистецтва, як емпатія, отримання естетичної насолоди, що дають духовне окрилення, можливість релаксації, звільнюючи часто «закріпачену» натуру учнів і гармонізуючи іноді порушені стосунки з оточенням, мова не йде.

Поглиблена робота над словом допоможе учневі відчутти, пережити слово, а не просто фіксувати його як зовнішню інформацію, тло, в якому існує людина.

Одним із сучасних шляхів словесної естетичної комунікації гіпотетично може стати медіапростір, а саме **аудіальна театральна комунікація**. Пишемо *гіпотетично*, оскільки почуттєва сфера, як добре відомо, «погано або загалом не піддається формалізації і просто не може бути сприйнята та засвоєна індивідом інакше, як засобами образного, метафоричного пізнання» (Тормахова, 2020, с. 254). І якщо відсутністю інтереса до медіапростору загалом не дорікнеш українським дослідникам, то такому *новому* чиннику впливу на учнів, як аудіо простору, що має аудіостимулювати виховання почуттєвої сфери молоді, увага майже не приділяється.

Художня комунікація, завдяки голосу, що звучить в ефірі, завжди загадково манить слухача, даруючи можливість відійти від банальності і органічно стати учасником певної історії, «нарративу» шляхом співпереживання, власної чутливості.

Мега статті – окреслення перспективних шляхів естетичного виховання учнівської молоді, зокрема формування емпатійного поля в умовах інформатизації суспільства та ознайомлення із прикладами розроблених варіантів інтеграції аудійного театального мистецтва в навчально-виховний процес, прикметною рисою якого є довершеність художнього слова.

Виклад означеного матеріалу дослідження з новим обґрунтуванням отриманих результатів. Слово супроводжує кожного з нас від народження до останнього подиху. Не можна навчити і виховати людину поза її мовленням. Зустріч з мистецтвом слова створює умови,

завдяки яким індивід може олюднити свої почуття, оприлюднити думки, відкривати в творах нові смисли.

Аудіальна театральна комунікація спирається на такі засоби виразності, як голосові контрасти, відтінки, напівтони тощо. Голос передає згусток емоцій персонажа, його характер. І якщо акторам вдасться вибудувати перед мікрофоном безбар'єрний зв'язок із слухачем, ми зможемо констатувати успішне здійснення комунікації – слухоряд буде утримувати слухачів довершеністю художнього слова, створених образів, які «оживуть» в уяві слухача, завдячуючи прийомам внутрішньої техніки голосу. **Почувши** людські долі, людина зможе краще зрозуміти і почути себе та оточуючих, творчо реалізувати цінності і смисли справжнього життя.

Театральне аудіальне мистецтво – це відносно новий чинник виховного сегменту, що має привернути увагу школярів і студентів до сприймання і можливості самому здійснити творчий процес. Адже, як пише І. Бех, «ознайомившись із продуктами творчості, їх споживач стає співтворцем, осмислюючи свої враження, встановлюючи асоціації ідей, змісту (Бех, 2012, с. 27). Тому розглядаємо використання театрального аудіомистецтва як інтеграцію рівного серед рівних видів і жанрів мистецтва, що може мотивувати учнів спроектування на себе головної ідеї, закладеної в інтонаційний малюнок персонажів драматичних творів і створити інтелектуально-естетичну ауру до повного згуртування вихованців за рахунок розширення бази педагогічних технологій.

Сьогодні учням важко образно висловлювати свої думки і почуття, оскільки сучасний візуальний бум практично відмінив мистецтво слова, віддавши перевагу зримому. Тому свої внутрішні переживання учням легше виразити в стислому sms-повідомленні, на кшталт «вау», «ок» або «фотці» на мобільному телефоні.

Художня комунікація, завдяки голосу, що звучить в ефірі, завжди загадково манить слухача, даруючи можливість відійти від банальності і органічно стати учасником певної історії шляхом співпереживання, власної чутливості.

Наше звернення до 11-класників в процесі роботи над драматичною поемою «Маруся Чурай» Л. Костенко розпочалось з пропозиції прочитати вголос на вибір уривок з твору. Спостерігаючи за школярами під час їхнього читання вголос, виявили, що 70% юнаків і дівчат були досить стриманими, щоб не сказати байдужими до переживань персонажів. А разом з цією «картиною» була виявлена й інша: прогалини не тільки в емоційній сфері, а й у мовленні – невиразна вимова на дикційному (манерою вимовляння), орфоепічному (володіння нормованою фонетикою національної мови – наголос, акустика, артикуляційні якості звуків) і фонетико-фонологічному

рівнях (функціональна фонетика, пов'язана з основною одиницею звукового ладу – фонемою, що виконує значущу роль в освоєнні абетки та орфографії). Хоча, відмітимо, що в більшості модельних програм з української літератури *на вибір вчителя* пропонуються такі види навчальної діяльності, як виразне читання, стислий переказ, зрідка обговорення прослуханих медіатекстів, але превалюють все ж завдання, пов'язані з графічними та комп'ютерними засобами, створенням візуального медіа продукту, діаграм... Можливо, вчителю ближче «креслення» сюжетних ліній, ніж перші види навчальної діяльності? Така прогалина шкодить процесу народження й висловлювання думки, підтверджуючи попередження академіка І. Дзюби у доповіді «Вимирання слова»: «Складається враження, що Слово втрачає свої позиції в мистецтві, в культурі взагалі» (Дзюба, 2004, с. 2).

«Рефлекс недбалого слова» (Кобзар, 2012, с. 213) не сприяє, а іноді шкодить позитивному спілкуванню і способу взаємодії між людьми. «Скажи що-небудь, аби я тебе побачив» – цей вислів давніх римлян сьогодні є актуальним на тлі розповсюдження суцільних флешмобів, коли слова вигукуються, але внутрішньо не відчуваються, не розвивають і не підносять молоду людину, не сприяють навіть силі і гнучкості голосу.

Результати констатувального етапу експерименту показали, що у старшокласників недостатньо розвинута емоційна сфера психіки. У відповідях не звучить своєрідне оригінальне ставлення до прочитаного. Спостереження за реакцією учнівської молоді показали, що, як правило, вчителі не ставлять перед ними таких проблем, не прагнуть встановлювати співрозмову, діалог з героями, забуваючи шевченківські рядки:

Ну що б, здавалося слова...
Слова та й голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує!.. Знать, од бога
У голос той, і ті слова
Ідуть між люди!

(Шевченко, 1963, с. 419)

Ми вже писали і нагадуємо ще раз про значущість «принципу схваленого резонансу» (Миропольська, 2021, с. 13), що базується на латинському значенні слова *resono* – *звучу у відповідь, відгукуюсь* і передбачає суголосну, а не асинхронну поведінку вчителя й учнів відносно змістово-емоційних аспектів окремих ситуацій уроку.

Тому нижче наводимо приклади, які базуються на матеріалі другої частини підручника «Мистецтво» (Мистецтво, 2023, с. 10-11), акцентуючи увагу на формуванні здатності слухати та емоційно відгукуватись на почуте.

До теми **«Греція – колыска європейської культури»** у розділі *«На підмостках сцени: народження світового театру»* пропонуємо послухати аудіовиставу за трагедією Софокла «Антигона» у виконанні акторів, що складають «золотий фонд» Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка (Ю. Ткаченко, М. Герасименко, С. Олексенка, В. Цимбаліста; режисер – народний артист України А. Гашинський).

Привернути увагу слухачів до чистої виразної дикції акторів, темпу мовлення, за допомогою чого доноситься ідея твору.

Обов'язково звернути увагу учнів на ім'я перекладача твору – Б. Тена. Докладніше про творчість цього видатного перекладача і завдання до уроку подано нами (Мистецтво, 2019, с. 19-20).

До теми **«Мистецтво Італії: творчий злет людства»** пропонуємо послухати вірш Ліни Костенко «Вже почалось, мабуть, майбутнє...» у виконанні авторки. Порозмірковуюйте над цим твором. Чи згодні ви з висновками поетеси про те, що посмішка Джоконди «ніколи не мине», а рафаелівська Мадонна «у вічі дивиться вікам»?

Подібна форма заняття передбачає вільний обмін думками, дискусією, по завершенні якої пропонуємо учням спробувати зробити аудіозапис цього вірша у власному виконанні. Які б рядки ви акцентували? Пам'ятайте про *цезуру* – постійний інтонаційний словорозділ в поезії і «золоте правило» декламування: при читанні вголос у *віршах* інтонаційно не повинна «звучати крапка»!

До теми **«Мистецькі скарби Іспанії»** як *узагальнення* пропонуємо послухати радіовиставу за п'єсою Лопе де Веги «Собака на сні» (постановка Катерини Матвійчук) і зробити власні аудіозаписи монологів чи діалогів з п'єси автора на вибір, напр. «Учитель танців», «Дурочка», «Собака на сні» та ін.

Запропонуйте товаришам послухати і впізнати виконавців. Не забувайте оголошувати автора п'єси та перекладача.

До теми **«Елегантна Франція»** за бажанням запрошуємо стати дослідниками – «драматургами» і створити документальну аудіоп'єсу або аудіомоновиставу «Бальзак і Україна».

Орієнтовний план:

1. Листи до Бальзака з Одеси від незнайомки з підписом «іноземка».

Довготривале листування з Евеліною Ганською – початок складної життєвої драми письменника.

2. Знайомство в Невшателі (Швейцарія), коло загальних інтересів (землевласництво, релігія). Поєднання сентиментальних мотивів письменника і його ділових планів та політичних інтересів.

3. Зустрічі в Європі (Німеччина, Голландія, Бельгія, Італія).

4. Поїздка Бальзака до маєтку Е. Ганської у Верхівні через Житомир, Бердичів.

Робота над романом «Вивороти сучасної історії», драмою «Мачуха», есе «Лист про Київ», народження замислу історичної п'єси «Король жебраків».

5. Візити до Києва: контрактові ярмарки Подола, вшанування Бальзака відомими державними діячами України.

6. 1849 р. – хвороба легенів та бронхів.

Провал на виборах до Французької академії.

7. 1850 р. – вінчання Е. Ганської та Бальзака у Бердичеві, у церкві святої Варвари.

Переїзд до Парижу.

Самоправство Е. Ганської з незавершеними рукописами Бальзака.

8. 18 серпня 1850 р. – Бальзака не стало.

Розподіліться на групи драматургів, режисерів, акторів, звукорежисерів, музичних продюсерів тощо.

Є, звичайно, й інші варіанти роботи з цією п'єсою, наприклад, постановка і аудіозапис цієї п'єси власними силами шляхом створення конкурентного середовища для проведення кастингу на виконання акторських ролей, на роботу звукорежисера, музичного оформлювача, агентів з реклами аудіопрем'єри тощо. Педагогові як організатору художнього виховання слід так орієнтувати виховну стратегію, «щоб людина випробувала себе... шукала своє місце на основі відповідних здібностей» (Бех, 2012, с. 28).

До теми «**Мистецькі генії Німеччини**» на заключному занятті послухати аудіоказку братів Грімм «Дух у пляшці», а потім робимо аудіозапис казки на вибір для молодших школярів («Три брати», «Господиня хуртелиця», «Горщик каші», «Бременські музиканти», «Заєць та їжак»...). Можна використати метод семплювання звуку, якщо в групі є медійно «підковані» юнаки і дівчата.

До теми «**На каву до Відня. Мистецтво Австрії**» розділ «*Віденські музичні зустрічі*» завершуємо уривками з самостійно створеної аудіовистави «Йоган Штраус – «король вальсів».

Створить аудіовиставу з включенням аудіозаписів уривків з вистав «Летюча миша», «Ніч у Венеції», «Циганський барон».

До розділу «**Мистецькі відкриття на краю Європи**» до заключного заняття підготувати аудіоінсценізацію п'єси М. Метерлінка «Сліпі». Зважте, що ця п'єса відноситься до так званого «нерухомого театру Метерлінка», де всім править Рок. Тому ця п'єса має бути поза надлишком пристрастей, поза скоромовок, розпливчастості фраз. Слова мають ніби народжуватися з тиші, що обгортає сліпих.

Відмова від «живого» мовлення у даному випадку та жестів має привести до достатньо чіткої і виразної дикції і це буде в рамках поезики даного автора.

Ми маємо передати атмосферу, «ауру» психічних станів, притаманних саме цьому циклу п'єс Метерлінка. Тоді аудіоефір передусім дозволить «увійти» голосу: тонкі хвилі ефіру потребують у цій п'єсі не «сіреньких» голосів, а «чеканних». Детальніше читайте (Мистецтво, 2019, с. 56-57).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розширивши естетичний досвід учнівської молоді засобами аудіального театру за рахунок таких глибинних шарів, як мова і культура, художній твір предстає не як сухий документ, а як цінність, закладена в ньому.

На ґрунті українських культурних традицій, враховуючи такі принципи навчання, як системність і систематичність, позитивну мотивацію, культуровідповідність, індивідуалізацію, аудіотеатр допоможе ввести в побут молодих людей унікальну мову, прибрати лайливі слова – «паразити», і мова, нарешті, зв'яже їхні знання класичної і актуальної культури, постане вектором набуття мовленнєвого, світоглядного і почуттєвого досвіду. Звичайно, цей процес потребує часу і системності, щоб визріла внутрішня культура ставлення до слова як до мистецької події. Тому **перспективними** вважаємо такі напрями, як вирішення мовленнєвих тренінгів, ситуацій, скерованих на розвивальне спілкування в галузі естетичного і збереження свого культурного суверенітету; міждисциплінарні і трансдисциплінарні підходи; реалізація подібної роботи в аудиторній та позааудиторній роботі учнів початкової і основної школи, студентів та ін.

Література

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку. Київ : Академвидав, 2012. 256 с.
2. Дзюба І. Вимирання слова. *Дзеркало тижня*, 2004. 4 липня № 29.
3. Кобзар Т. Про деякі проблемні аспекти слова на сценічному майданчику. *Науковий вісник КНУТКиМ ім. І.К. Карпенка-Карого*, 2012. Вип. 11. Київ. С. 208-214.
4. Мировпольська Н. Є. Художні цінності в життєвому просторі старшокласників: до постановки проблеми. *Мистецтво та Освіта*, 2021. №1. С. 10-14.
5. Мистецтво. 10 (11) клас. Харків : Ранок, 2023. 192 с.

6. Мистецтво. Матеріали до занять. 10-11 класи. *Шкільний світ*, 2019. 120 с.
7. Недін Л. Універсальна мова театру. Монотеатр перед мікрофоном. *Сучасні дослідження в галузі культури і мистецтва*: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конференції. КНУТКиМ ім. І.К. Карпенка-Карого, 2020. 188 с.
8. Тормахова А. М. Медіа-технологія та science art у контексті сучасних культурно-мистецьких практик. *Українські культурологічні студії. Зб. наук. Праць КНУ ім. Тараса Шевченка*. Київ, 2020. С. 208-214.
9. Чурсін М. М. Мистецтво і виховання в контексті тенденцій інформаційного суспільства. *Виховання людини культури засобами мистецтва*. Київ : Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2021. С. 248-263.
10. Шевченко Т. Кобзар. Київ: Держлітвидав України, 1963. 718 с.
11. Шинкаренко О. В. Етичні експлікації візуального повороту у сучасній культурі. *Українські культурологічні студії*. Київ : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2020. *Bun. 1(6)*, С. 45-49.

References

1. Bekh, I. D. (2012). Osobystist u prostori dukhovnoho rozvytku [Personality in the space of spiritual development]. Kyiv : Akademydav (ukr).
2. Dziuba, I. (2004). Vymyrannia slova [Extinction of the word]. *Dzerkalo tyzhnia. 4 lyupnia № 29* (ukr).
3. Kobzar, T. (2012). Pro deiaki problemni aspekty slova na stsenichnomu maidanchyku [About some problematic aspects of speech on the stage]. *Naukovyi visnyk KNUTKiM im. I.K. Karpenka-Karoho. Vyp.11*. Kyiv. S. 208-214 (ukr).
4. Myropolska, N. Ye. (2021). Khudozhni tsinnosti v zhyttievomu prostori starshoklasnykiv: de postanovky problemy [Artistic values in the life space of high school students: about the problem statement]. *Mystetstvo ta Osvita. №1*. S.10-14 (ukr).
5. Mystetstvo [Art] (2023). 10(11) klas. Kharkiv : Ranok (ukr).
6. Mystetstvo. Materialy do zaniat. 10-11 klasy [Art. Materials for classes. 10-11 grades] (2019). *Shkilnyi svit* (ukr).
7. Nedin, L. (2020). Universalna mova teatru. Monoteatr pered mikrofonom [The universal language of the theater. Monotheater in front of the microphone]. *Suchasni doslidzhennia v haluzi kultury i mystetstva: zb. materialiv mizhnar. nauk.- prakt. konferentsii*. KNUTKiM im. I.K. Karpenka-Karoho (ukr).
8. Tormakhova, A. M. (2020). Media-tekhnohohiia ta science art u konteksti suchasnykh kulturno-mystetskykh praktyk [Media technology and science art in the context of modern cultural and artistic practices]. *Ukrainski kulturolohichni studii. Zb. nauk. Prats KNU im.Tarasa Shevchenka*. Kyiv (ukr).
9. Chursin, M. M. (2021). Mystetstvo i vykhovannia v konteksti tendentsii informatsiinoho suspilstva [Art and education in the context of information society trends]. *Vykhovannia liudyny kultury zasobamy mystetstva*. Kyiv: In-ut obdarovanoi dytyny NAPN Ukrainy. S. 248-263 (ukr).
10. Shevchenko, T. (1963). Kobzar [Kobzar]. Kyiv : Derzhlitvydav Ukrainy (ukr).

11. Shynkarenko, O. V. (2020). Etychni eksplikatsii vizualnoho povorotu u suchasni kulturi [Ethical explanations of the visual turn in modern culture]. *Ukrainski kulturolohichni studii*. Kyiv : KNU im. Tarasa Shevchenka. *Vyp. 1(6)*, S. 45-49 (ukr).

THEATRICAL AUDIO ARTS IN AN EDUCATIONAL INSTITUTION

Ye. V. Myropolska, N. Ye. Myropolska

The article offers an update of the aesthetic-educational process of student youth using audio theater communication. A range of problems requiring immediate solution is outlined. Among them: the dominance of visual media over text media and, hence, speech negligence, which harms positive communication and the way of interaction between people, primitivization of perception and thinking.

It is assumed that one of the powerful means of overcoming this picture can be the audio-media space, in particular audio theatrical communication, which relies on such means of expression as voice contrasts, shades, semitones, etc., helping students to hear through the voice of a person, his destiny, and creatively realize the values of real life.

Using the examples of the newly developed integration of theatrical audio art in a high school lesson, options are presented for creating an atmosphere of artistic communication among students, who tune in to the perception and development of their own value-aesthetic self-determination.

These ways involve listening and the opportunity to participate in the creation of an audio theatrical product based on the material of studying the art of the European cultural region. Creative tasks designed for imitative and interpretive activity of students in the process of individual collective theatrical creativity are proposed.

Key words: *audio theater communication, audiomediaspace, audiotheater, aesthetic education, theater audioart, students' youth.*

Євгенія Валеріївна Миропольська – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого (м. Київ, Україна). E-mail: evgeniya.myropolska@gmail.com

Yevhenia Valeriivna Myropolska – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Humanities at I. K. Karpenko-Karyi Kyiv National University of Theatre, Cinema and Television (Kyiv, Ukraine). E-mail: evgeniya.myropolska@gmail.com

Наталія Євгенівна Миропольська – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України (м. Київ, Україна). E-mail: natalia.myropolska@gmail.com

Nataliia Evhenivna Myropolska – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the Laboratory of Aesthetic Education and Art Education of the Institute of Educational Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine). E-mail: natalia.myropolska@gmail.com